

Oponentský posudek diplomové práce

Autor: Bc. Marek Bílý

Studijní program: N6101 Filozofie

Obor: Filozofie

Název závěrečné práce: Obrat k jazyku ve francouzské filosofii

Název závěrečné práce AJ: Linguistic Turn in French Philosophy

Počet stran: 98

Rok odevzdání práce: 2014

Vedoucí práce: mgr. Ondřej Švec

Oponent práce: mgr. Hynek Janoušek

Hodnocení obsahu práce: Rovnou předešlu, že přestože mám proti obsahu práce výrazné námitky a nepovažuji ji vůbec za výbornou, doporučuji ji paradoxně k obhajobě s hodnocením *výborná*. Je to zdůvodněno zejména *rozsahe* odvedené práce, v jejímž rámci se autor, vzhledem ke svým možnostem se ctí, pokoušel vyrovnat s opravdu velkou řadou filosofických kontextů a tématik. Problém vidím v samotném zadání práce, od něž se pak odvíjí výsledek. Obrat k jazyku ve francouzské filosofii je v autorově interpretaci obratem k Saussurovu strukturalismu. Autor se následně pokouší v podstatě popsat dějiny strukturalismu, včetně navazujícího post-strukturalismu. Vzhledem k tomu, že shrnout na 80 stranách nějak produktivně padesát let vývoje francouzského strukturalismu, a k tomu ještě v celku Foucalta a Derridu, a ještě k tomu to vše nějak vymezit proti fenomenologii je nemožné, omezuje se práce spíše na poskytování tradovaných schémat a distinkcí s extenzivním využitím různých shrnujících titulů sekundární literatury a nenáročného kontrastu fenomenologie a strukturalismu. Samotné originální zdroje jsou v mnoha kapitolách využity minimálně. Práce obsahuje jen málo citátů. U odkazů na zdroje pod čarou není občas zjevné, zdali autor prostě nesleduje odkazy na tyto díla v sekundární literatuře. V celku lze říci, že kdyby autor z filosofů, o kterých píše, nepřečetl vůbec nic, na obsahu poloviny práce by se to ani neprojevovalo, na zbylém pak jen z části. Již nápad shrnout v jednotu principy cca 20 náročných filosofických děl, z nichž některá jsou extrémně nesrozumitelná, měl vést k nějaké korekci ze strany vedoucího, jehož úloha zde – omlouvám se dr. Švecovi - zůstává poněkud nepochopitelná. Oponenta to vede k následujícím, poněkud rétorickým úvahám. Proč plnit stránky povšechným popisem Lacanovy strukturální psychoanalýzy, když z něho autor - dovoluji si říci, jak na mě působí příslušná kapitola, četl, kromě úvodů, jen pár stránek, ne-li pár řádek? Proč se snažit popsat o čem je Derrida, když si autor nevšimne, že Derrida se z fenomenologických autorů hlásí právě tak k Husserlovi jako k Heideggerovi a že o Husserlovi napsal dvě originální knihy, v nichž se s ním vyrovnává (obě mimochodem přeloženy do češtiny, autor se v nich, mimojině, dočte Derridův výklad toho, „jak se [Husserlova] fenomenologie mění v dekonstrukci“¹) a sám ho překládal do francouzštiny? Poučený čtenář si přece uvědomí, že autor vyvolává falešné zdání vlastní obeznamenosti s vykládaným filosofem, protože recipuje sekundární literaturu lidí, kteří s Derridou obeznamenáni jsou. Proč shrnovat na jednu stranu Sartra a na tři strany Merleau-Pontyho? Proč stavět do kontrastu Levi-Strausse a fenomenologii, a nezeptat se po tradici, z níž k Levi-Straussovi připutovaly pojmy jeho mentora Jakobsona.² Takovýchto výpadků je v práci mnoho, v takto zadaném tématu se jim nelze vyhnout. Vzhledem k tomu, že autor projevuje v syntetickém shrnování očividnou bystrost a že z minima vytěžil maximum, je třeba litovat, že místo psaní problematických, sekundární literaturou podložených úvodů do jednotlivých autorů, a tedy vlastně terciální literatury, svou práci nezasvětil hlubšímu výkladu myšlenek nějakého svého oblíbeného autora. Vzhledem k projeveným schopnostem by byl schopen dospět i k samostatným názorům, které nejsou běžně dohledatelné v početných historiích strukturalismu a v přehledech moderní francouzské filosofie a které by býval mohl publikovat ve zkrácené verzi třeba jako studii.

1 Citát ze záložky Derridovy knihy „Tradice vědy a skrývání smyslu“, přel. M. Pokorný, Oikomenh, Praha 2003.

2 Přinejmenším existence známé Holensteinovy knihy *Roman Jakobsons phänomenologischer Strukturalismus* a Patočkovy oslavné recenze této knihy by nad celým autorem přejatým protikladem mohla vznést otázku (pokud autor neumí německy, na JSTORu jsou recenze v angličtině).

Otázky

- 1) Proč je Saussurovo schéma označující – označované dvoučlenné? Pokud je označující akustický obraz a označované psychický koncept, nechybí zde otázka, jak vůbec může pojem označovat předměty? Tím, že akustickým obrazem označuji něco ve své hlavě (viz Saussurova schéma komunikačního okruhu) přece nerefereji k ničemu ve světě - „*oba termíny v jazykovém znaku jsou psychické a v našem mozku jsou sjednocovány asociativním svazkem*, Kurz obecné lingvistiky, Akademia, Praha 2007, s. 49).
- 2) V práci se v kapitole o Levi-Straussovi vynořuje pojem binárních opozit jako základní pojem strukturalismu. Pochází tento pojem od Saussura? Pokud ne, tak od koho ho Levi-Strauss přejal a jaká myšlenka je s ním spjata? Váží se k němu nějaké další distinkce?
- 3) V kapitole o Barthesovi popisujete různé „taktiky“ moderního mýtu. Myslíte si, že by je (či některé z nich) šlo přiřadit k mýtu jako takovému? Pokud ne, tak co je na těchto technikách specificky moderního a nepřenositelného?
- 4) Existují nějakí francouzští „fenomenologové“, kteří také provedli obrat k jazyku?

Formální stránka práce: Autor je, až na některé zvláštnosti, stylisticky zdatný, a práce je formálně velmi dobrá.

Navrhuji k obhajobě s hodnocení výborně.